

EL LLENGUATGE

7/11/1937

Ja tenim dièresi!

De fet, de dièresi, ja en teníem des del primer dia. Però passava que la programació de les moderníssimes màquines de compondre amb què comptem al diari no permetia d'inscriure-la sobre la i inconvenient de la tecnologia al qual ja ens vam referir. El cas és que s'ha aconseguit de modificar aquesta programació i els nostres lectors, avesats —malavesats a llegir sense dièresi— mots que n'havien de dur, ara se'n podran desavesar i només els inevitables casos d'errors, tan fàcils de produir-se amb les presses amb què es fa un diari, el podran sobtar o desorientar per l'omissió indeguda del signe de la dièresi, que indica sempre, quan és inscrit a la i que aquesta vocal no forma part de la mateixa síl·laba que la vocal anterior —veïna— o següent —produïa—.

També es podria escaure que algun lector se sorprendés amb un ús indegut de la dièresi, ocasionat per un d'aquests errors a què ens hem referit, o bé per la seva recta ommissió, per tractar-se d'un cas excepcional. Perquè cal saber —o recordar— que la norma de l'ús de la dièresi coneix les seves excepcions: mots que n'haurien de dur segons la norma general —per tal d'evitar la formació d'un diftong— però que hom convé d'escriure sense.

Comentarem només els casos principals. En primer lloc, a les terminacions d'infinitius, gerundis, futurs i condicionals. Ahir parlàvem de mots com proveïment, proveït i desproveït, que s'escriuen amb dièresi. Però proveir, proveïnt, proveiré i proveiria van sense. Després, els mots composts, formats amb certs prefixos, com ara reincldir, coincidir, reimprimir, reinstaurar, contraindicació, etc. I, finalment, el cas que més ens interessa, que és el dels derivats formats amb els sufixos, isme i ista com egoisme i egoïsta. Diem que és el que més ens interessa perquè els sufixos isme i ista són, actualment, dels més vius i productius de l'idioma, els que mantenen plenament la seva capacitat per a la creació de nous mots derivats, especialment aquells que designen tendències, ideologies, doctrines, etc., —isme— i els qui les segueixen —ista—. Encara, doncs, que aquestes terminacions hi siguin precedides per una vocal, tots els noms que es puguin formar amb aquests sufixos s'escriuran sense dièresi, inclosos dins aquesta excepció del seu ús: europeïsmes i europeïsta, ingenuïsmes i ingenuïsta, espontaneïsmes i espontaneïsta etc.

ALBERT JANE